

Figur 6.2

Tidslinje over generationerne

Mellemlkrigs-generationen	68-generationen	Generation x	Generation y	Generation z
Født før 1935	Født 1940-1950	Født 1960-70	Født 1980-95	Født 1995-2005
Unge under krigen	Unge i 1960'erne	Unge i 1970'erne og 80'erne	Unge efter 2000	Unge i dag

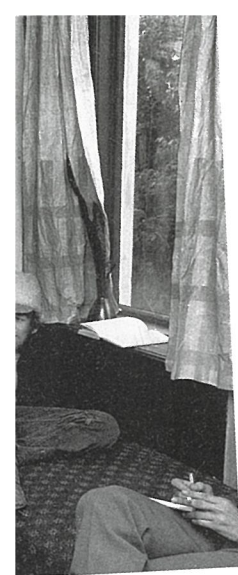
Årstallene angiver, hvornår centralgruppen i generationen er født. De årgange, som falder udenfor, tilslutter sig den foregående eller den efterfølgende generation.

Den danske sociolog Henrik Dahl giver i bogen *Den kronologiske uskyld* (1998) et portræt af generation x. De ville være individualister, gøre sig gældende. De trådte frem som bl.a. sportshelte, der ville vise verden, at individet virkelig kan gøre sig gældende i fri kappestrid og konkurrence. I 1970'ernes mere fællesskabsorienterede normverden var dette ikke velset. 68'erne døbte hurtigt generation x "nå"-generationen, fordi generation x ikke troede på den kollektive politiske kamp.

Generation x dannede deres identitet i en periode, hvor arbejdsløsheden i Danmark var stor. Det blev sværere at komme ind på uddannelserne eller at få en læreplads. Disse udfordringer havde 68-generationen ikke i samme grad.

Mange skulle kæmpe for at nå det, de gerne ville, i modsætning til 68'erne, som havde fået det meste forærende, og som i 80'erne sad tungt på institutionerne i samfundet. Mens 68-generationen havde skabt hippie-looket, skabte denne generation det sorte look for at vise pessimisme og sortsyn som en del af den nye identitet. Ligesom 68'erne viste deres utilfredshed med de gældende normer ved at klæde sig anderledes end deres forældre, så gjorde generation x det samme.

I 1980'erne kom der også en anden type unge, der var en absolut modsætning til dem, der deltog i 'ungdomsoprøret'. De blev kaldt 'yuppier'. Yuppierne gjorde op med idealet om stabil og forudsigelig karriere med loyalitet over for firmaet. I stedet udviklede de en konkurrenceorienteret individualisme med nye kompetencer som fleksibilitet, tilpasningsevne, kreativitet, kontinuerlig udvikling, evne til problemløsning og motivation til at lære. De vandrede fra organisation til organisation som individualister med deres egen selvaktualisering for øje. For dem var det personlig succes, der var i centrum

luelt udtryk, spon-
g. Moden afslørede
de fra 1968 og frem),
n, som man skulle
sin ungdommelig-

for eksempel at man
dem, blev udbredt
til at udbrede disse
iv-programmer,

entitetsformidlere,
t både i fjernsynet og
mfladen, så der kom
unge og deres inter-

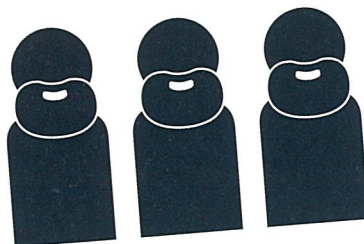
x
industriamfundets
rnitetens mere forvir-
ativt trykke og stabile
s mødre hjemme,
rmer og værdier. Der
n kun i et relativt be-

aldte generation x
pland). Denne genera-
er ligesom 68-genera-

Subkulturene lever ofte ikke så længe. De ebber ud, efterhånden som medlemmerne bliver ældre og som regel opsuges af mainstreamkulturen - de bliver 'almindelige'.

Subkultur

Mainstreamkultur

Subkulturer og neostammer

Der findes en række grupperinger, som skiller sig mere ud end dem, der er nævnt i det foregående. De tilhører det, der kaldes 'subkulturer'.

De første subkulturer så dagens lys i slutningen af 1960'erne, hvor såkaldte provoer, hippier, rockere og andre udviklede deres egne særlige livsformer. Medlemmer af subkulturene opbygger igennem deres tøjvalg, livsstil, symboler, musiksmag m.m. med en identitet i mere eller mindre åben modsætning til det øvrige samfund. Andre eksempler kan være anarkister eller autonome. Det kan også være hippere, nyreligiøse, emoer, hipstere, rockabilies, rockere eller nynazister.

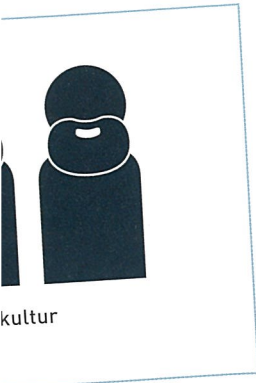
Når individer går ind i en subkultur, får han/hun bekræftet sin egen unikke individualitet og bliver en del af et fællesskab med nogen, som hører og forstår individets livsfortælling. Der er oftest godt sammenhold i subkulturene, og mange bygger på æresbegreber.

Nogle subkulturer bliver sat under pres af **kommercialiseringen** eller **markedsliggøres**, hvorved den afvigende påklædning bliver gjort trendy. Det bringer en masse uautentiske medlemmer ind i feltet, og de oprindelige medlemmer er således ikke længere 'specielle'. Hvis alle går med langt skæg og skovmandsskjorte, hvem er så en del af subkulturen? Det får de oprindelige medlemmer til at forlade subkulturen, da den har mistet sin autenticitet.

En anden type af grupperinger blandt de unge er de såkaldte **neostammer**. Det er fællesskaber omkring bestemte oplevelser, for eksempel en fodboldklub eller en fanklub. De har et fælles sprog, en fælles påklædning og nogle fælles ritualer, som fortæller om et meget stærkt 'vi', som har noget sammen. Fællesskaberne er kortvarige og bundet sammen af de in-

kommercialisering
at gøre noget kommercielt, det vil sige at sende det på markedet

markedsliggøre
når noget 'markedsliggøres', laves det om til en vare, der kan købes

kultur

skiller sig mere ud
. De tilhører det, der

slutningen af
er, rockere og andre
er. Medlemmer af
s tøjvalg, livsstil, sym-
et i mere eller mindre
ind. Andre eksempler
et kan også være hip-
rockabillys, rockere

; får han/hun bekræftet
rer en del af et fælles-
r individets livsfortæl-
i subkulturerne, og man-

pres af **kommercia-**
vorved den afvigende
bringer en masse uauten-
prindelige medlemmer er
s alle går med langt skæg
i del af subkulturen? Det
forlade subkulturen, da

andt de unge er de såkald-
r omkring bestemte ople-
eller en fanklub. De har
ng og nogle fælles ritualer,
vi', som har noget sammen.
bundet sammen af de in-

Via sin påklædning kan individet vise tilhørsforhold til en subkultur, for eksempel rockabilly-kulturen. Subkulturerne lever dog ofte ikke så længe og ebber stille ud.

tense oplevelser, som en fodboldkamp eller en rockkoncert giver. Det, som medlemmerne jager, er de intense, grænseoverskridende oplevelser, som det giver at føle sig dybt inde i et fællesskab, hvor man mærker sit 'eget jeg' gå i opløsning og forene sig med et 'større jeg'. Det er en fornemmelse, som mange kender.

Trods de store forskelle på grupperne inden for generationen er der også nogle fælles træk: Individualismen er allerede nævnt, stor tiltro til sig selv og egne chancer.

Curling-generationen

Generation y og z er også blevet kaldt 'curling-børnene', fordi der hele tiden er blevet 'fejlet' foran dem, ligesom i idrætsgrenen curling.

Y'erne og z'erne kan have svært ved at skelne mellem ung-

Curlingbørn
rykker ind på
universitetet.

dom og voksenlivet. Skiftet fra ungdom til voksenlivet kan være vanskeligt, idet voksenlivet på overfladen kan ligne det, som de unge allerede kommer fra. Voksne klæder sig som de unge og lever mere uformelt. Der er ikke et skarpt skel mellem ungdommen og voksenlivet – grænsen er blevet usynlig. Det, der markerer forskellen mellem voksenliv og ungdom, er ansvaret. De voksne har ansvar – for deres børn, deres nærmeste, deres arbejde og karriere.

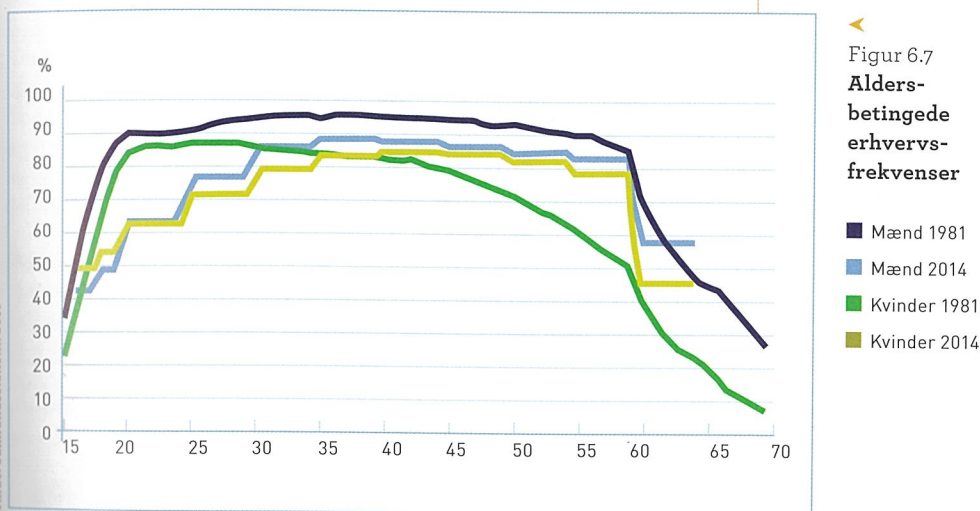
Y'erne er, i modsætning til de tidligere generationer, mindre stabile i valg af uddannelse eller arbejde. Det er ikke et særsyn, at denne gruppe unge skifter mellem, hvad de finder interessant. Det gælder såvel uddannelse, fritidsaktiviteter m.m. Anthony Giddens ville forklare det med den øgede refleksivitet i det senmoderne samfund. Han ville også sige, at aftraditionaliseringen i det senmoderne samfund kan være en medvirkende faktor.

Der kan endnu ikke siges noget entydigt om z'erne. Men med tanke på, at de stiller krav til deres arbejdsplads, kan der argumenteres for, at de ligesom y'erne er mindre stabile mht. valg af arbejde. Mht. valg af uddannelse tyder det på, at de er målrettede og stabile.

De unge – både y'ere og z'ere – prioriterer uddannelse og et godt arbejde højt, hvis man spørger dem. De har store forventninger til deres fremtidige arbejde, som både skal være sjovt og interessant og give personlig selvudfoldelse. Hvis jobbet ikke lever op til disse forventninger, kan de skifte arbejde i deres søgen efter et job, der kan.

Figur 6.6
Hovedforskelle mellem generationerne 68, x, y og z

	68'erne	x'erne	y'erne	z'erne
Socialiseringsramme	Tryk husmor-familie	Opbrud i familien	Pluralistisk socialisering	Pluralistisk socialisering
Selvtillid	Høj	Lav	Høj	Høj
Politisk tendens	Venstre	Højre	Venstre	Højre/venstre
Projekt	Ændre verden	Finde sin niche	Selvrealisering	Stabilitet
Herskende organiseringsprincip	Gruppen (den enkelte refererer til gruppen)	Individet (individer i segmenter/subkulturer præget af intern 'refleksivitet')	Netværket (individer i plurale netværk løstrevet fra tid og rum)	

Figur 6.7
Aldersbetingede erhvervsfrekvenser

■ Mænd 1981
■ Mænd 2014
■ Kvinder 1981
■ Kvinder 2014

Ungdommen mellem det senmoderne samfunds muligheder og udfordringer

Det er både svært og nemt at være ung i dag. Det svære består blandt andet i de mange valg, der skal træffes. Og med mange valgmuligheder er der samtidig en risiko for at vælge forkert. Ligeledes er de unge i dag mødt med forventninger både fra forældrene og samfundet som helhed. Det afspejler sig i de formelle krav, der stilles til de unge gennem uddannelsessystemet, hvor der ikke nødvendigvis er plads til at vælge forkert eller tid til at finde 'den rette hylde'. De unge kan således være fanget i et krydsfelt mellem deres egne for-

til voksenlivet kan
erfladen kan ligne det,
ne klæder sig som de
e et skarpt skel mel-
usen er blevet usynlig.
ksenliv og ungdom, er
res børn, deres nær-

re generationer, min-
bejde. Det er ikke et
nellem, hvad de finder
lse, fritidsaktiviteter
et med den øgede re-
Han ville også sige, at
ne samfund kan være

ydigt om z'erne. Men
es arbejdsplads, kan der
e er mindre stabile mht.
lse tyder det på, at de er

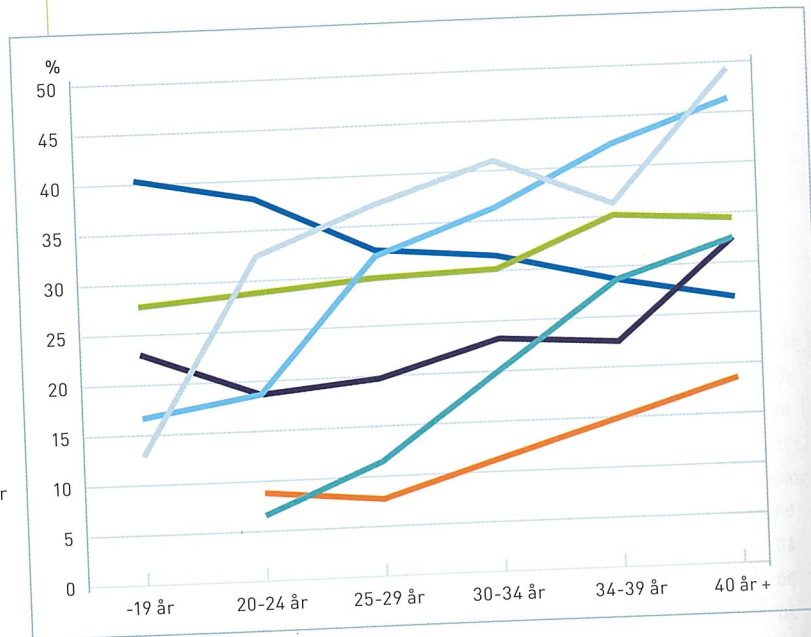
riterer uddannelse og
er dem. De har store for-
de, som både skal være
g selvudfoldelse. Hvis
ninger, kan de skifte ar-
an.

ventninger og ønsker til fremtiden og den omkringliggende verdens forventninger.

Det nemme ved at være ung i dag er, at de fleste unge har en god portion selvtillid, en rimelig støtte i forældregenerationen og en stor frihed til at foretage deres valg. Selvtilliden og støtten fra forældregenerationen kan være medvirkende faktorer til, at de yngste studerende har det laveste frafald på de gymnasiale uddannelser.

Figur 6.8
Afbrud inden for fem år efter tilgang til uddannelsesgrupperne, 2010-årgangen

- Gymnasiale
- Bachelor
- Korte videregående
- Kandidat
- Mellemlange Professionsbachelor
- Erhverv
- Ph.d.

Figur 6.9
Uddannelsesstatus fem år efter tilgang til uddannelsesgrupperne, 2010-årgangen

- Frafald i gruppen inden for 5 år
- I gang i gruppen efter 5 år
- Fuldført i gruppen inden 5 år

